

سرمایه گذاری خارجی

اشتیاقی که

پشت سد مشکلات مانده است

گزارش از: علی اکبر بابایی

آشاره

همچنین دولتمردان و مسئولان امر در نهادهای اجرایی کشور جریان دارد، سبب شد که خانه مدیران سازمان مدیریت صنعتی نیز آخرین نشست خود را در سال ۱۳۷۷ به این موضوع اختصاص دهد و میزگردی با عنوان «جذب سرمایه گذاری خارجی» برگزار کنند. در این نشست که آقای مهندس مهدی حسین، مشاور معاونت اقتصادی وزارت صنایع، به اتفاق آقای مهندس مهرداد معتمدی، نایب رئیس انجمن سرمایه گذاریهای مشترک ایرانی و خارجی در اتاق بازرگانی و مدیر عامل و عضو هیات مدیره چند شرکت تولیدی، هم چنین آقای دکتر مهدی نواب، معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران شرکت داشتند، مسایل گوناگونی در زمینه یاد شده مطرح شد. گزارشی که از نظر تان می گذرد، چکیده ای است از آنچه در این جلسه گذشت. اما علاوه بر این از دیدگاه یک اقتصاددان و کارشناس دیگر که نظری متفاوت دارد یعنی آقای دکتر موسی غنی نژاد نیز استفاده کرده ایم.

در روزهایی که این گزارش تهیه می شد، یک بحث داغ دیگر نیز جریان داشت و آن بحثهای مربوط به چگونگی سرمایه گذاری در مناطق آزاد و اصلاح قوانین مربوط به آن بود که در روزهای پایانی سال گذشته و پس از رفت و برگشت آن بین مجلس و شورای نگهبان ناتمام ماند و انتظار می رود سرنوشت نهایی آن را شورای تشخیص مصلحت نظام تعیین کند.

آقای مهندس مرتضی الویری که در واقع مسئول ارشد در مورد مناطق آزاد است اظهار امیدواری کرده است که قوانین مناسب با شرایط فعلی کشور و شرایط نوین اقتصاد جهانی در مورد این مناطق تصویب شود و شورای تشخیص مصلحت نظام، راهگشای آن باشد و مشکلات فعلی را بگونه ای برطرف کند که میلیاردها دلار را که پشت مرزها آماده ورود هستند به کشور سرازیر کند. قوانینی که در گذشته سبب شده اند تا در ۵ سال گذشته تنها بتوانیم حدود ۳۰۰ میلیون دلار در مناطق آزاد جذب کنیم. در این میان مدیران بنگاههای اقتصادی نیز اگر به سرعت اقدام کنند و با توجه به شرایط مناسبی که انشالله امسال فراهم خواهد شد بتوانند علاقه مندان به سرمایه گذاری را شناسایی کنند، سال پررونقی در این زمینه خواهیم داشت و نویددهنده اقتصادی شکوفا خواهد بود.

اسفندماه سال گذشته با چند خبر اقتصادی و سیاسی مهم همراه بود. سفر رئیس جمهور به ایتالیا و اخبار مربوط به آن از جنبه های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی، جدال پنهان و آشکار شرکتهای آمریکایی برای شکستن تحریم اقتصادی ایران در مورد سرمایه گذاریهای شرکتهای خارجی و رقابت با اروپا در این زمینه، افزایش قیمت نفت در بازارهای جهان، آمادگی شرکتهای بزرگ اروپایی و آسیایی برای سرمایه گذاری در طرحهای نفت و گاز و پتروشیمی، از جمله رویدادهای پراهمیتی بودند که نشان داد، بحث سرمایه گذاری خارجی در ایران به عنوان یک راه حل اساسی رفع مشکلات، نه تنها اهمیت خود را حفظ کرده است، بلکه مهمتر از پیش نیز شده است.

اما همچنان پیش از آن که در عمل شاهد اقدامات مثبتی باشیم، دربند حرف و شعار مانده ایم و شاید از هر ده موردی که قرار بود سرمایه گذاری انجام شود، تنها یک مورد آن به اجرا درمی آمد، شاهد رونق اقتصادی خوبی بودیم، اما به نظر می آید که اسسال برخلاف سال پیش و سالهای گذشته تنها به مذاکرات و دیدارهای بی حاصل یا تفاهم نامه هایی که هرگز از روی کاغذ پیاده نمی شوند، بسنده نخواهد شد و اگر شرایط داخلی مناسب باشد، بخشی از مشکلات اقتصادی را از طریق سرمایه گذاریهای خارجی که با شرایط مناسب انجام می شود، حل خواهیم کرد.

مناسب شدن شرایط داخلی برای سرمایه گذاری خارجی یکی از زمینه هایی است که تا تعریف نشود و پس از مشخص شدن چارچوبهای آن در عمل بسترها را آماده نکنیم، اشتیاق طرف خارجی برای سرمایه گذاری در مرحله اولیه باقی می ماند و پس از توقفی کوتاه، پشت سد مشکلات، راه خود را به سوی کشور دیگری که شرایط آماده ای دارد، کج می کند. یعنی اتفاقی که در طول ۱۰ سال اخیر بارها و بارها شاهد آن بوده ایم و میلیاردها دلار که می توانست در ایران به کمک ایجاد اشتغال و انتقال فن آوری و دانش فنی بیاید به سوی کشورهای همسایه

رفت و ما در حال حاضر گاهی مصرف کننده کالایی هستیم که قرار بود در ایران تولید شود و نه تنها نیازهای ما را برطرف کند بلکه بخشی از آن به کشورهای منطقه و جهان برود و به سهم خود راهگشای کالاهای ایران در بازارهای جهانی باشد.

اهمیت این موضوع و بحثهایی که برای رفع موانع و مشکلات آن بین کارشناسان و متخصصان امور اقتصادی،

ورود سرمایه در سال ۱۹۹۷ در حال رشد سریع هستند. در حالی که این نسبت در سال ۱۹۹۰ معادل ۱/۱ بوده است.

در سال ۱۹۹۷ کشور چین با جذب ۴۵ میلیارد دلار که رکورد جدید برای این کشور به حساب می‌آید به تنهایی ۳۵ درصد از جریان ورود سرمایه به کشورهای توسعه را به خود اختصاص داده است. کشور چین و کشورهای شرق آسیا به اضافه حوزه پاسیفیک و امریکای لاتین بر روی هم ۸۳ درصد از جریان ورود سرمایه به کشورهای در حال توسعه را به خود اختصاص داده‌اند و سهم بقیه کشورهای جهان فقط ۱۷ درصد بوده است و این نسبت در سالهای اخیر به دلیل سرمایه‌گذاری در صنایع نفت کشورهای قزاقستان و آذربایجان قدری بهبود پیدا کرده است.

پنج کشور عمده صنعتی یعنی آمریکا، انگلستان، آلمان، فرانسه و ژاپن، ۶۷ درصد از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سایر کشورها را انجام می‌دهند.

اساساً مطالعات سرمایه‌گذاری خارجی را به سه گروه تقسیم می‌کنند یک گروه از مطالعات، انگیزه‌ها و عوامل موثر بر تصمیم‌گیری شرکت‌های

فرامصلیتی را مطالعه می‌کند. گروه دیگر ویژگی‌های کشورهای میزبان را بررسی می‌کنند و

مجموع سرمایه‌های ورودی و خروجی به تولید ناخالص ملی (GDP) جهان (به قیمت عوامل) از ۹ درصد در سال ۱۹۸۰ به حدود ۲۱ درصد در سال ۱۹۹۷ رسیده است. این نسبت با نرخ رشدی معادل دو برابر نرخ رشد صادرات کالاها و خدمات جهان رشد کرده است.

یکی از عواملی که بیشترین تاثیر را در افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته، گسترش فعالیت شرکت‌های فرامصلیتی یا (TRANS NATIONAL CORPORATIONS) است. افزایش جریان سرمایه توسط این شرکتها موجب گسترش قابل توجه تولیدات جهانی (INTERNATIONAL PRODUCTION) که یک شاخص جدید در آمارهای جهان به شمار می‌رود، شده است. در سال ۱۹۹۷ ارزش تولیدات جهانی مربوط به ۵۳ هزار شرکت فرامصلیتی با ۴۵۰ هزار واحد وابسته معادل ۹/۵ تریلیون دلار برآورد شده است. این رقم حدود ۲۴ درصد GDP جهانی در سال ۱۹۹۶ است.

توزیع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جهان

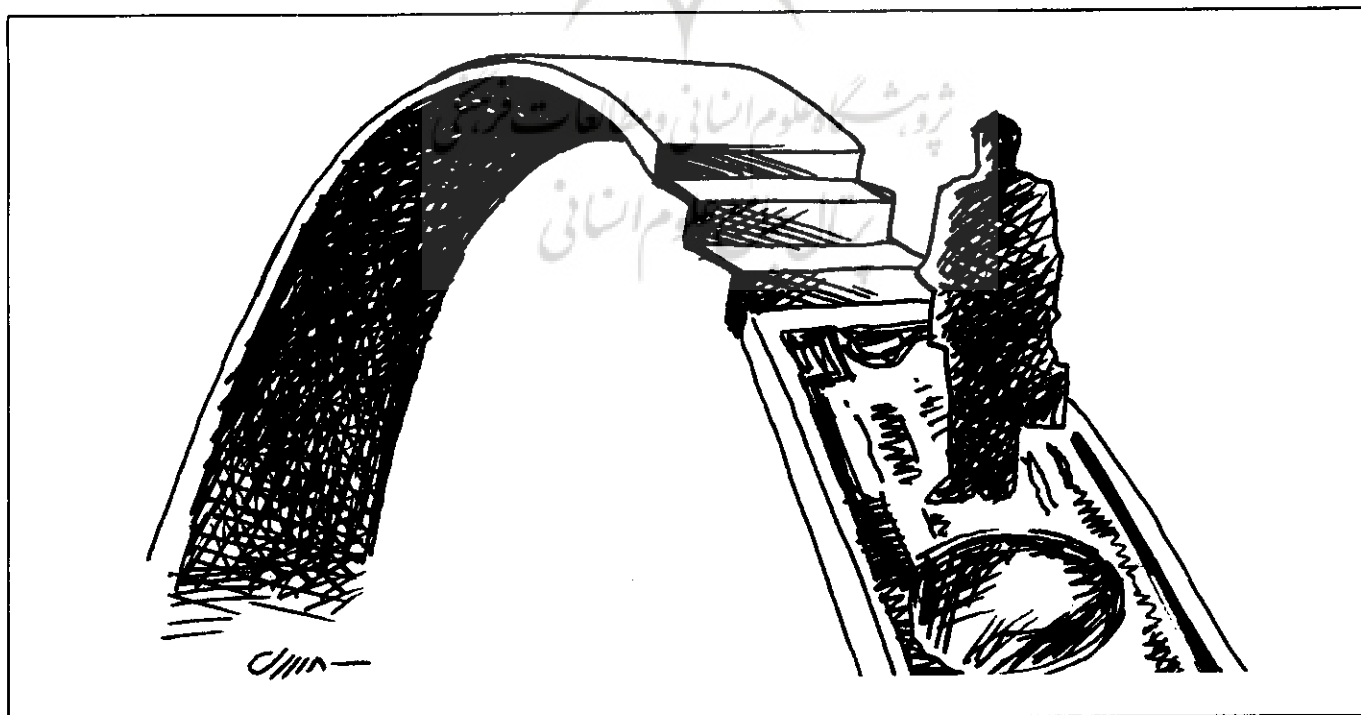
شکی نیست کشورهای پیشرفته با جذب ۲/۱ جریان ورود سرمایه و داشتن ۹۰ درصد انباشت سرمایه خارجی بازیگران اصلی هستند. اما کشورهای در حال توسعه نیز با جذب ۱/۱ جریان

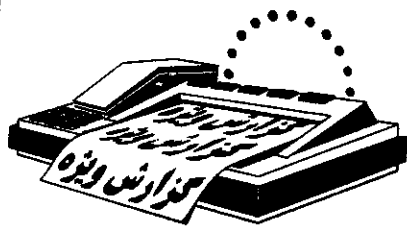
آقای مهندس مهدی حسین آغازگر بحث بود. وی گفتگو را با اشاره‌هایی به جهانی شدن اقتصاد شروع کرد و در این زمینه گفت:

جهانی شدن اقتصاد که یکی از علائم بارز آن جریان آزاد سرمایه است، بیم‌ها و امیدهایی را برای کشورهای در حال توسعه ایجاد کرده است. یکی از این امیدها این است که کشورهایی که از کمبود سرمایه رنج می‌برند بتوانند بخشی از نیاز خود را از طریق ورود سرمایه خارجی تامین کنند. اما کشورهایی که در زمینه مدیریت با کفایت، ایجاد محیط اقتصادی باثبات و قابل پیش‌بینی و ایجاد ظرفیتهای جذب تکنولوژی ضعف دارند، نمی‌توانند این روند جهانی را به نفع ملی تبدیل کنند.

فرایند جذب منابع مالی خارجی اشکال مختلفی دارد که شرایط امروز جهان یکی از پرتقاضاترین انواع آن سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است.

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سال ۱۹۹۷ به یک رکورد جدید رسید. در آن سال جریان ورود سرمایه برای هفتمین سال متوالی به رشد خود ادامه داد و با ۱۹ درصد رشد به ۴۰۰ میلیارد دلار رسید و ظاهراً بحران شرق آسیا در آن سال، روی سرمایه‌گذاری خارجی تاثیر زیادی نداشته است، در همین سال جریان خروج سرمایه ۴۲۴ میلیارد دلار بوده است. نسبت

نگاهی به قوانین و آئین‌نامه‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران

ماده ۱- اشخاص و شرکتها و موسسات خصوصی خارجی که با اجازه دولت ایران طبق مفاد ماده ۲ این قانون سرمایه خود را بصورت نقد کارخانه - ماشین‌آلات و قطعات آنها - ابزار - حق‌الاختراع و خدمات تخصصی و امثال آنها بمنظور عمران و آبادی و فعالیت تولیدی اعم از صنعتی - معدنی - کشاورزی و حمل و نقل به ایران وارد کنند از تسهیلات مندرج در این قانون برخوردار خواهند شد.

ماده ۲- برای رسیدگی و اظهارنظر در خصوص پیشنهادهای رسیده راجع به ورود سرمایه‌های خارجی هیاتی به ریاست رئیس کل بانک ملی ایران و مرکب از معاونین وزارت دارایی - وزارت امور خارجه - وزارت بازرگانی - وزارت صنایع و معادن - مدیر عامل سازمان برنامه یا یکی از معاونین او - رئیس اطاق بازرگانی تهران یا یکی از نواب او، رئیس کمیسیون ارز، در بانک ملی ایران تشکیل می‌گردد. تصمیمات هیات بوسیله وزیر بازرگانی به هیات وزیران برای تصویب و صدور اجازه پیشنهاد خواهد شد. پیشنهادهائی که برای به کار انداختن سرمایه‌های خارجی در شهرستانها و اصل می‌شود مقدم بر پیشنهادهای مربوط به مرکز مورد رسیدگی و صدور اجازه قرار خواهد گرفت.

ماده ۳- سرمایه‌هایی که مطابق ماده یک این قانون به ایران وارد می‌شود و منافع

آسیا مطرح کرده‌اند که من بخشی از آن را از مقاله «سرمایه‌گذاری خارجی، خواب یا سراب»، نوشته آقای دکتر نوری نائینی، نقل می‌کنم؛

آقای «لارنس سمر»، معاون خزانه‌داری آمریکا، استفاده از سرمایه‌گذاری خارجی را به استفاده از هواپیمای جت تشبیه می‌کند. او می‌گوید، به وسیله هواپیمای جت، مسافرت‌های هوایی را می‌توان سریعتر، راحت‌تر، ارزان‌تر و در بسیاری موارد کم‌خطرتر انجام داد اما وقتی یک هواپیما (با ۵۰۰ مسافر) سقوط می‌کند نتیجه وحشتناکی بوجود می‌آورد. در واقع «او» پیشنهاد می‌کند که به جای حذف هواپیمای جت با ایجاد تجهیزات لازم، باند مناسب و طولانی کردن باند، خطرات استفاده از آن را کاهش داد. با این تعبیر پذیرش سرمایه‌های خارجی و آزادسازی اقتصادی، در اصل یک پدیده مطلوب است اما نیاز به مراقبت ویژه و ایجاد بستر مناسب دارد. از جمله مهمترین و ضروری‌ترین عوامل لازم، ایجاد نظام‌های مالی درست و مناسب در کشور میزبان است. اما آقای «استیگلر»، اقتصاددان ارشد بانک جهانی نظر دیگری دارد. او اقتصادهای نوپا را به منزله قایقی می‌داند که در اثر پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی و پذیرفتن قواعد جهانی شدن در یک اقیانوس متلاطم شناور می‌شوند. در چنین حالتی اگر قایقی ناسالم و نامناسب باشد بزودی درهم می‌شکند.

در ادامه این نشست آقای مهندس مهرداد معتمدی از زاویه دیگری به مسایل مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی پرداخت. وی در این زمینه گفت: شاید ارائه نمونه‌ای از اولین سرمایه‌گذاری خارجی بعد از انقلاب اسلامی، نمونه خوبی باشد تا روشن شود به چه نحو، از چه طریق و با چه انگیزه و دلیل و طبعاً با چه موانع روبرو بوده‌است. در سال ۱۳۶۹ برخورد کردن به نیاز صنعت کشور به یکی از رشته‌های تخصصی کامپوزیت و پلیمرها، ما را بر آن داشت تا این صنعت را در کشور ایجاد کنیم و به تولید آن دست یابیم.

**فرآیند جذب منابع مالی خارجی
شکلهای گوناگونی دارد که در
شرایط امروز جهان، یکی از پر
تقاضاترین انواع آن
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی
است.**

گروه سوم، آثار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را مورد مطالعه قرار می‌دهند.

آثار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

لازم است گفته شود این آثار هم می‌تواند مثبت باشد و هم منفی و نتایج آن بستگی به شرایطی دارد که سرمایه‌گذاری در آن انجام می‌شود. در بحث آثار سرمایه‌گذاری خارجی موضوع کیفیت سرمایه‌گذاری از نظر سطح تکنولوژی و از نظر جهت‌گیری صادراتی بسیار بااهمیت است.

برخی از اقتصاددانان از جمله آقای بالسا (BALLESA)، از اقتصاددانان معروف بانک جهانی اعتقاد دارد کشورهایی که در زمینه ساختارهای اصلی اقتصاد، عدم تعادل شدید دارند، نمی‌توانند از منافع سرمایه‌گذاری خارجی بهره‌مند شوند.

درباره موانع جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران علاوه بر موانع واقعی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشور که از تشکیل سرمایه ثابت ناخالص خصوصی طی سالهای دهه ۶۰ و ۷۰ قابل تشخیص است و موانع قانونی برای سرمایه‌گذاری در برخی بخشها از جمله بخش مالی و نفت و نیز بالا بودن میزان ریسک کشور ایران از نظر مجامع بین‌المللی، عدم کارایی و توسعه نیافتگی بازارهای مالی و سرمایه یکی از موانع اصلی جذب سرمایه‌گذاری خارجی محسوب می‌شود. موضوع مهم این است که اهداف اقتصادی و سیاست خارجی باید با هم سازگار باشند. در کشور ما، شعارهای بخش سیاسی با ابزارهای لازم برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی ناسازگار و بلکه متناقض هستند. در این شرایط یا باید از یکی از این دو صرف‌نظر کرد و یا باید این عوامل را باهم هماهنگ نمود.

سرمایه‌گذاری خارجی پشت‌از توسعه نیست بلکه به دنبال توسعه می‌آید و سرمایه‌گذاری خارجی در محیط مناسب و در کنار سایر شرایط لازم نقش فزاینده‌ای در توسعه اقتصادی دارد. امر مسلم این است که فواید سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی زمانی تحقق خواهد یافت که کشور میزبان از حداقل ساختارهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و حقوقی مناسب برخوردار باشد.

اخیراً در یک سمینار، دو نفر از اقتصاددانان برجسته جهان، نظریات جالبی درباره سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و بحران شرق

حاصل از به کار افتادن سرمایه‌های مزبور در ایران مشمول حمایت قانونی دولت بوده و کلیه حقوق و معافیتها و تسهیلاتی که برای سرمایه‌ها و بنگاههای تولیدی خصوصی داخلی موجود است شامل سرمایه‌ها و بنگاههای خارجی نیز خواهد بود.

چنانچه با وضع قانون خاصی از صاحب سرمایه‌ای سلب مالکیت شود دولت جبران عادلانه خسارات وارده را تضمین می‌کند به شرط آن که در مدت سه ماه پس از سلب مالکیت تقاضای جبران خسارت وارده به هیات مذکور در ماده ۲ تسلیم شود و در صورت بروز اختلاف رسیدگی به ادعای جبران عادلانه خسارت وارده‌ای که دولت آن را تضمین می‌کند در محاکم صلاحیتدار ایران به عمل می‌آید. در این گونه موارد دولت می‌تواند اجازه انتقال سرمایه را به خارج بدون رعایت شرایط ماده ۵ بدهد.

تبصره ۱- قانون مربوط به تملک اموال غیرمنقول اتساع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۶ به قوت خود باقی است.

تبصره ۲- اشخاص و شرکتهای موسسات خصوصی مذکور در ماده یک حق ندارند سهام و منافع و حقوق خود را به دولتهای متبوع خویش و یا دولتهای دیگر منتقل نمایند.

نگاهی به برخی از مواد آیین‌نامه اجرای قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی

ماده ۱- هر شخص حقیقی یا حقوقی و هر موسسه خارجی که سرمایه خود را به منظور فعالیتهای عمرانی تولیدی - صنعتی - معدنی - حمل و نقل - کشاورزی و معاملاتی که فرع عملیات مذکوره باشد و یا اعطای اعتبار و کمکهای مالی به موسسات ایرانی که به فعالیتهای نامبرده اشتغال می‌ورزند به ایران منتقل نماید از امتیازات قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی برخوردار خواهد بود مشروط بر اینکه:

الف - تقاضای به کارانداختن سرمایه در رشته‌ای شود که فعالیت در آن برای موسسات خصوصی داخلی مجاز باشد.

ب - متضمن حقوق انحصاری و امتیاز به خصوص نباشد.

ج - سرمایه خصوصی بوده و هیچ دولت خارجی در آن سهم نباشد.

یکی از اقتصاددانان معروف بانک جهانی، اعتقاد دارد کشورهای که عدم تعادل شدیدی در زمینه ساختارهای اصلی اقتصاد دارند، نمی‌توانند از منافع سرمایه‌گذاری خارجی بهره‌مند شوند.

دهیم تا بروند و بازارهای جهانی را درنوردند و پاسخهای لازم را برگردانند که اینکه با چه فوننی می‌توانیم در بازارهای خارجی حضور پیدا کنیم. صرفنظر از تبلیغات منفی که برای کوبیدن کالاهای ساخت ایران و منزوی کردن آن در بازار جهانی می‌شود، ما بصورت طبیعی و عادی با حضور شریک خارجی در صنعت مسئولیت‌ها را برعهده او واگذار کردیم. یعنی او مسئول خواهد بود تا برای باز پرداخت سهم سرمایه یا سهم وامی که به شرکت مشترک داده است از محل صادراتی که ناشی از صدور محصولات شرکت مشترک است، ارز مورد لزوم را تامین کند. این روشن است که مسئولیت فروش محصول صادراتی برعهده خود اوست تا کسب ارز ناشی از صدور ماشین‌آلات و تکنولوژی تحقق یابد.

به این ترتیب هیچ نوع هزینه‌ای را در این بخش تقبل نکردیم. ضمن اینکه به سهولت و بدون دردسر به آن سئوهای که شریک خارجی در طول سالهای متعدد برای فروش کالاهای صادراتی خود پیدا کرده بود، رسیده‌ایم و می‌توان گفت در این بخش ما بسیار موفق بوده‌ایم.

مساله بعدی که بسیار مهم است، مطلب تکنولوژی است. دوستان می‌دانند که ما هرچند وقت یکبار، هزینه‌ای باید برای ارتقا دادن تکنولوژی موجود خود پردازیم، به این نحو که مثلاً پس از گذشت سه سال تکنولوژی هزینه‌ساز شده است که با توجه به تکنولوژیهای موجود دنیای غرب، تکنولوژی ما به رده‌های دوم و سوم تقلیل پیدا کرده است حالا باید برویم و پولی پردازیم و هزینه‌ای بدهیم تا یا تکنولوژی جدید را وارد کنیم یا حداقل نقاط کمبود تکنولوژی موجود خود را با تکنولوژیهای جدید پر کنیم. در اینجا نکته مهم است.

شریک خارجی بنا به داشتن منفعتی که در این شرکت مشترک دارد، خودکار و بدون نیاز به تذکر یا تاکید ما خود به خود تکنولوژی را هر ساله، ای بسا هر چندماه یکبار به روز می‌کند تا

سلسله مراتبی انجام شد و مرحله تخصیص ارز هم انجام شد و این درخواست برای گشایش اعتبار به بانک فرستاده شد. مشکلات بانک در آن مقطع زمانی نظیر کمبود ارز یا پر بودن سقف فاینانس مطرح شد و نتیجه این شد که این طرح نزدیک به ده ماه برای صدور مجوز گشایش اعتبار نزد. بانک مرکزی متوقف شد و بعد از آن مستقیماً پاسخ منفی گرفت. البته با گرفتن پاسخ منفی نمی‌شد که مملکت را از صنعت نامبرده محروم کرد. پس تنها راه در آن زمان این بود که با صاحب صنعت یا صاحب تکنولوژی ایجاد شراکت شود که تاکنون فروشنده ماشین یا تکنولوژی بود.

در مجموع نزدیک به ۶ماه طول کشید تا شرکتی را که به‌عنوان فروشنده روبروی ما قرار داشت به عنوان شریک از کشورش جدا و وارد مملکت کنیم. طبیعی است که شرایط سالهای ۷۰-۱۳۶۹ از نظر مشکلات ارزی قابل یادآوری است. این کار به عنوان اولین سرمایه‌گذاری خارجی بعد از انقلاب اسلامی انجام شد (۱۳۷۰) و اواخر سال ۱۳۷۷، پنجمین سرمایه‌گذاری توسط مجموعه ما انجام شد. و در حال حاضر با پنج گروه سرمایه‌گذاری خارجی معادل یکصد میلیون دلار در کشور مشغول فعالیت هستیم.

البته ایجاد انگیزه در شریک خارجی یک بحث است و منفعی که سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند برای شریک ایرانی چه در بخش خصوصی و چه در بخش عمومی ایجاد کند، بحث دیگری است.

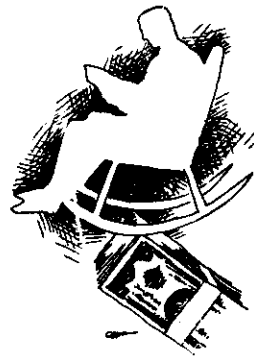
ما حضور یک شریک خارجی که ماشین‌آلات، تکنولوژی تولید و بازار فروش حداقل اروپا یا کشور خودش را دارد را در دست داریم. امتیازات و ویژگی‌های شریک خارجی این است که او ماشین‌آلات را دارد و ما با توجه به مسایل ارزی که داریم دیگر ارزی پرداخت نخواهیم کرد زیرا می‌توان از شریک خارجی خواست تا به عنوان آورده سهم سرمایه خودش، ماشین‌آلات را وارد کند. به دنبال ورود ماشین بحث ورود تکنولوژی مطرح می‌شود، پس ما بهترین تکنولوژی را بررسی و وارد کرده‌ایم. بحث دیگر که اهمیت بیشتری دارد، مساله حضور ایران در صحنه فروش جهانی یا به عبارت دیگر صادرات و حضور در بازارهای جهانی است. که باید بخش بازاریابی را در مجموعه خودمان ایجاد کنیم و عده‌ای را آموزش

ارتقاء می‌دهد. کاری که ما در سال ۷۰ در اولین سرمایه‌گذاری بعد از انقلاب کردیم، تاکنون این تکنولوژی ۹ بار دستخوش تغییر بوده است و تحول پیدا کرده است.

این مجموعه، نتیجه حضور یک شریک خارجی در یک مجموعه شرکت سرمایه‌گذاری مشترک در کشور بوده است. طبیعی است برای بدست آوردن چنین جایگاهی در کشور مشکلات زیادی مطرح بوده و ممکن است هم باشد. البته درباره آنچه که زیر مجموعه وزارت دارائی بوده است باید قید کنم که تاکنون به آن صورت مطرح نبوده اما ناهمگن یا ناهمخوانی‌های دیگری در سایر نقاط وجود دارد که امیدواریم با هماهنگی‌هایی که در دست اقدام است و توسط انجمنی که به‌همین منظور تشکیل شده به اطلاع سایر نهادها برسانیم و مشکلات را برطرف سازیم.

آقای دکتر مهدی نواب نیز در این نشست علمی به برخی از جنبه‌های بحث سرمایه‌گذاری خارجی اشاره کرد. وی ابتدا به توضیح چند مفهوم و اصطلاح اقتصادی پرداخت که در سالهای اخیر در زمینه سرمایه‌گذاری مطرح می‌شوند. وی ابتدا به مفهوم استقراض با اشاره به اینکه از این مفهوم به عنوان ابزار تامین منابع مالی خارجی استفاده می‌شود، افزود: در سالهای گذشته یعنی هم در برنامه پنجساله اول و هم در برنامه پنجساله دوم و هم در سالهای قبل از برنامه پنجساله اول یعنی سالهای ۶۸-۶۷ در مجموع نگرش مثبتی نسبت به استفاده از منابع مالی خارجی وجود نداشت. البته اینکه می‌گویم نگرش مثبتی نسبت به استفاده از منابع مالی خارجی وجود نداشت، بدین معنی نیست که از منابع مالی خارجی استفاده نمی‌شد. استفاده از واژه استقراض مذموم بود، لیکن استفاده از منابع خارجی تحت عناوین دیگر جاری بود.

به همین دلیل متأسفانه واژه «یوزانس» در فرهنگ مالی - تجاری ایران وارد شد. یوزانس عبارت است از استقراض کوتاه مدت که بدترین نوع استقراض است، یعنی هم هزینه‌اش بالاست و هم کوتاه مدت است و به دلیل این دو خصوصیت، بدترین نوع منبع خارجی است. بعدها یوزانس یکساله به یوزانس دوساله - سه ساله و حتی یوزانس ۵ ساله تبدیل شد. اینکه چگونه اینها با هم قابل تلفیق هستند، قابل تفهیم نبود و این امر خود از جمله دلائلی بود که ریسک کشور را در جهان افزایش داد. وقتی از موسسات خارجی یوزانس پنجساله طلب

یکی از امتیازات شریک خارجی این است که با توجه به وضعیت ارزی کشور، می‌توان از او خواست که به عنوان سهم سرمایه خودش، ماشین‌آلات وارد کند و به این ترتیب یک مشکل عمده حل می‌شود.

می‌شد، محافل مالی خارجی تعجب می‌کردند. کم‌کم واژه یوزانس در فرهنگ تامین منابع مالی خارجی ما به واژه فاینانس تبدیل شد و امروز هم از واژه استقراض استفاده نمی‌شود، زیرا استقراض هنوز مذموم است. اما واژه فاینانس را همه در همه جا و در همه محافل استفاده می‌کنند. بنابراین اگر در اینجا از واژه استقراض استفاده می‌شود، منظور استقراض خارجی یعنی گرفتن وام از خارجیان برای هزینه کردن آن در ایران است و منظور همان یوزانس و فاینانس است که واژه فارسی و حرفه‌ای آن استقراض است. بازپرداخت قرض خارجی می‌تواند طی مدت‌های متفاوت صورت پذیرد. اگر مدت بازپرداخت ۱۲ ماه باشد استقراض کوتاه مدت است و اگر بازپرداخت بین ۲ تا هشت سال باشد میان مدت و بیش از هشت سال، استقراض بلندمدت است.

اگر منابع ارزی کشوری بنابه هر دلیلی برای تامین نیازهای آن کفایت نکند، می‌توان با استفاده از منابع استقراضی از انواع کوتاه مدت، میان مدت و یا بلندمدت استفاده کرد و یا اینکه از سایر روش‌های تامین منابع مالی خارجی بهره جست. یکی دیگر از روشهای تامین نیازهای ارزی، روش جذب سرمایه‌گذارهای مستقیم خارجی است.

درباره مقایسه مزیت و محسّنات هر کدام از آنها، اعتقاد عام متخصصان براین است که

تبصره ۱- چنانچه در ضمن عمل به نحوی از انحاء دولت خارجی در سرمایه وارده سهم شود سرمایه مزبور باید در ظرف مدتی که از طرف هیات رسیدگی تعیین می‌شود از ایران خارج گردد.

تبصره ۲- منظور از عمران و آبادی و فعالیت تولیدی فعالیت‌هایی است که باعث بالا بردن سطح تولیدی و درآمد کشور بوده و یا به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحصیل ارز یا صرفه‌جویی در هزینه‌های ارزی بنماید.

تبصره ۳- بانکهای خارجی یا شعب آنها که طبق قوانین و مقررات مربوطه در ایران تاسیس می‌شوند از مزایای قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی و این آئین‌نامه تا حدودی که با مقررات و موازین قانون بانکداری و آئین‌نامه‌های آن تباین نداشته باشد برخوردار خواهند بود.

ماده ۲- از لحاظ این آئین‌نامه سرمایه خارجی عبارت است از:
الف - ارزی که از مجرای بانکهای مجاز به ایران وارد شده باشد.

ب - ماشین‌آلات و لوازم و ابزارکار - قطعات یدکی ماشین و مواد اولیه و لوازم دیگری از این نوع مشروط بر اینکه کارخانه‌ها و ماشین‌آلات باب روز بوده و مورد قبول هیات رسیدگی باشد.

ابزار و قطعات یدکی کارخانه باید مربوط به کارخانه‌ای باشد که بصورت سرمایه منتقل می‌شود و ورود آنها ممکن است در موقع ورود ماشین‌آلات اصلی باشد یا بعد از آن مشروط به اینکه هرگاه بعداً وارد شود در اعداد اشیاء و لوازمی باشد که نوعاً به حساب سرمایه وارد می‌گردد نه مخارج جاری.

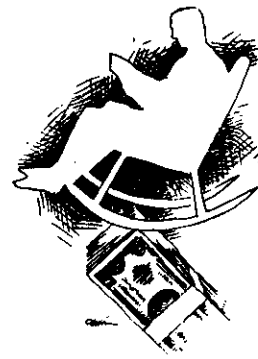
و - تمام و یا قسمتی از سود ویژه حاصله در ایران که به سرمایه اصلی اضافه شده و یا در سازمان دیگری که مشمول مقررات قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی می‌باشد به کار انداخته شود.

ماده ۳- اشخاص و موسسات مذکور در ماده ۱ که می‌خواهند سرمایه خود را وارد ایران کنند باید پیشنهاد خود را به ضمیمه پرسشنامه‌ای که حاوی نکات ذیل باشد به فارسی یا یکی از زبانهای انگلیسی یا فرانسه به دفتر هیات رسیدگی تسلیم نمایند.

الف - هویت شخص یا موسسه.

ب - کشور مبدا سرمایه.

ج - نوع سرمایه با تفکیک میزان نقدی و غیرنقدی.

شریک خارجی بنا به منافع که در شرکت مشترک دارد، علاوه بر بازاریابی و فروش محصول، بدون اینکه ما تاکید کنیم یا فشار بیاوریم، هر ساله تکنولوژی را به روز می‌کند و ارتقاء می‌دهد و این از دیگر مزایای داشتن شریک خارجی است.

پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی فقط مزیت دارد و هیچ نوع ضرری بر آن مترتب نیست، در حالی که استقراض خارجی زیانهای بسیاری در پی دارد. وقتی کشوری استقراض می‌کند قاعدتاً باید بازپرداخت آن تضمین شود. یعنی اگر امروز ما برای اجرای پروژه‌ای نیاز ارزی داشته باشیم و نتوانیم آن را از منابع ارز حاصل از فروش نفت تامین کنیم باید به یک بانک خارجی مراجعه و درخواست اعتبار کنیم. اعتباردهنده خارجی بدون دریافت تضمین کافی در خصوص بازپرداخت تسهیلات مالی اعطائی، یقیناً اقدام به اعطای تسهیلات نخواهد کرد.

بازپرداخت تسهیلات اعتباری خارجی لمی‌بایست یا توسط سیستم بانکی یک کشور و یا توسط دولت آن کشور تضمین شود و متناسب با جایگاه هر کشور در طبقه‌بندی ریسک، نوع تضمین تفاوت خواهد کرد. من باب مثال در حال حاضر موسسات مالی خارجی در صورتی برای اجرای پروژه‌ها در ایران تسهیلات مالی در اختیار قرار خواهند داد که بازپرداخت مبالغ دریافتی توسط دولت تضمین شود.

متأسفانه در روش استقراض برای تامین نسیزهای ارزی اجرای یک طرح، «نفیس استقراض» از «سرنوشت یک طرح» منفک است. و این بدین معنی است که فارغ از اینکه عملیات اجرایی طرح به موقع خاتمه یابد و بهره‌برداری از آن آغاز گردد و یا اینکه اصولاً طرح‌دارای توجیه

اقتصادی باشد و محصول آن در بازار به فروش برسد و یا اینکه تکنولوژی و فن‌آوری مناسب انتخاب شده باشد یا خیر، بازپرداخت تسهیلات مالی خارجی می‌بایست براساس جدول زمانی توافق شده با اعتباردهنده انجام پذیرد. چه بسا طرحی هنوز به بهره‌برداری نرسیده باشد ولی بازپرداخت اقساط اعتبار استفاده شده سر برسد و چون بازپرداخت اقساط اعتبار از محل درآمد طرح امکان‌پذیر نیست، ضامن، یعنی دولت مجبور خواهد بود که از منابع حاصل از فروش نفت اقدام به بازپرداخت کند. متأسفانه در اکثر موارد، طرح‌ها و پروژه‌هایی که از منابع استقراضی استفاده می‌کنند با چنین سرنوشتی روبرو هستند. تجربه نشان داده است که در اکثر موارد تمهیدات کشور افزایش یافته است، بدون اینکه تسهیلات مالی دریافتی بموقع موجب افزایش توان تولیدی و افزایش صادرات غیرنفتی کشور شده باشد.

درحالی که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی این خصوصیت را ندارد. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به این معناست که اشخاص خارجی اعم از حقیقی یا حقوقی از منابع مالی خود و یا از منابع بانکی که نزد آن بانک اعتبار دارند، استفاده می‌کنند و در یک پروژه سرمایه‌گذاری می‌کنند. بازگشت سود سرمایه‌گذار خارجی و شریک ایرانی آن صرفاً منوط به بهره‌برداری از پروژه و فروش محصول آن است. و هیچ‌کس تضمین‌کننده و ضامن بازپرداخت سرمایه‌ای که سرمایه‌گذار خارجی و شریک ایرانی او آورده نیست.

اگر ماشین‌آلات و تکنولوژی‌ای که تدارک کرده‌اند تا با آن محصولی را تولید کنند به گونه‌ای مناسب نباشد که بتوان محصول با کیفیت تولید کرد و در بازار داخل ایران یا خارج از ایران به فروش رسانید، هیچکس جز خود سرمایه‌گذاران زیان نخواهند دید. ریسک کامل سرمایه‌گذاری متوجه شرکاست. بنابراین از روز اول خودشان باید پروژه‌ای را انتخاب کنند که اولاً، توجیه‌پذیر باشد و ثانیاً کیفیت کالا به گونه‌ای باشد که بتوان در بازار عرضه کرد و بازار کالای تولیدی هم در داخل و هم در خارج موجود باشد. به گونه‌ای که متکی به یک بازار نباشند. آنها تلاش خواهند کرد پروژه «سریع‌اجراء» شود و در کوتاه‌ترین مدت، بهره‌برداری آغاز شود و از پروژه به گونه‌ای بهره‌برداری خواهند کرد که در کوتاه‌ترین مدت بازگشت سرمایه برای آنها میسر باشد. سرمایه‌گذاری خارجی ارتقاء توان مدیریت و

د - محل اقامت قانونی و مرکز عملیات شخص یا موسسه.

ه - نوع فعالیت و برنامه عمل در ایران و در صورت امکان تعیین اینکه مستقلاً کار خواهد کرد و یا با مشارکت دیگری.

و - حوزه فعالیت در ایران.

ز - تعیین معرف.

ماده ۴- هیات رسیدگی وظایف خود را طبق قانون و این آئین‌نامه انجام داده و در صورتی که هیات مزبور با ورود سرمایه تقاضا شده اصولاً موافق باشد نظر خود را به وسیله وزیر امور اقتصادی و دارایی برای تصویب و صدور اجازه به هیات وزیران پیشنهاد خواهد نمود.

ماده ۸- سرمایه نقدی که در یک دفعه یا بدفعات وارد ایران و به ریال تبدیل می‌شود باید به ارز قابل قبول بانک مرکزی ایران باشد و به تاریخ وصول آن به بانک به نام سرمایه‌گذار ثبت خواهد شد و مبلغ سرمایه غیرنقدی به اضافه هزینه عدل‌بندی و حمل و نقل و بیمه و غیره که در خارج ایران پرداخته به موجب اسناد یا صورت حسابهای مربوطه پس از رسیدگی مجموعاً به واحد پولی که مورد توافق بانک مرکزی ایران و سرمایه‌گذار قرار گیرد در تاریخ ورود کالا به نام سرمایه‌گذار در دفتر مخصوص ثبت خواهد شد.

ماده ۱۱- سرمایه غیرنقدی که به موجب این آئین‌نامه وارد ایران می‌شود خارج از سهمیه سالیانه خواهد بود.

ماده ۱۳- انتقال اصل یا سود سرمایه‌های خارجی که بر طبق ماده یک قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی به ایران وارد و به کار انداخته شده به خارج کشور بصورت ارز و یا کالای مجاز تابع مقررات ذیل خواهد بود:

الف - پس از رسیدگی ترازنامه و تشخیص سود سالیانه از طرف هیات رسیدگی صاحب سرمایه می‌تواند به اجازه هیات مزبور سود ویژه حاصله در ایران را پس از کسر مالیات و عوارض و اندوخته‌های قانونی به همان ارزی که سرمایه را وارد نموده است به خارج انتقال دهد.

هرگاه مقدمات ارزی دولت اجازه ندهد تمام یا قسمتی از سود صاحب سرمایه را در آن سال به خارج انتقال دهد به تقاضای او اجازه داده خواهد شد کالای مجاز بدون سپردن تمهید ارزی صادر نماید.

ب - صاحب سرمایه خارجی که بخواهد

ارتقاء فن آوری را به همراه دارد، ورود معقول به بازار داخل و خارج را تسهیل می‌کند و ریسک را متوجه کسانی می‌کند که سرمایه‌گذاری کرده‌اند و هیچ نوع تعهدی برای کشور بوجود نمی‌آورد.

کشور چین سال ۱۹۹۷ به میزان ۴۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) جذب کرده است. مقامات چینی آدمهای وطن‌فروشی نیستند، بلکه بسیار علاقه‌مند به کشورشان هستند و ۴۵ میلیارد دلار سرمایه را جذب کرده‌اند. ریسک این سرمایه‌گذاریها بر دوش سرمایه‌گذاران خارجی است و دولت چین هیچ نوع تعهدی در ارتباط با اینکه چه سرنوشتی برای این سرمایه‌گذاریها حادث شود، ندارد.

دربار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌تواند در چارچوب «قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی» فعالیت کند. این قانون که مصوب سال ۱۳۳۴ است مستند ما برای پذیرش سرمایه‌های خارجی است. در این قانون آمده است که هر شخص حقیقی یا حقوقی و یا هر موسسه خارجی که سرمایه خود را به منظور فعالیتهای عمرانی، تولیدی، صنعتی، معدنی، حمل و نقل، کشاورزی و معاملاتی که فرع این نوع معاملات باشد، یا هر نوع تسهیلات مالی‌ای که به این عملیات بدهد، می‌تواند از مزایای این قانون برخوردار باشد.

باید خاطر نشان ساخت که فعالیتهای اقتصادی که با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی صورت می‌پذیرد بین ۴ تا ۱۲ سال بر حسب نوع فعالیت و محل استقرار واحد سرمایه‌گذاری از پرداخت مالیات معاف هستند.

در این قانون طیف وسیعی از تسهیلات و معافیتها برای جلب سرمایه‌های خارجی در نظر گرفته شده است. چنانچه سرمایه‌گذاران ایرانی تلاش کنند نیازهای ارزی واحدهائی را که قصد ایجاد و احداث آنها را دارند از طریق مشارکت با سرمایه‌گذاران خارجی تامین نمایند عملاً آنها نیز می‌توانند بطور غیرمستقیم از این‌گونه تسهیلات و معافیتها برخوردار شوند.

سرمایه‌گذاران خارجی برای اینکه تحت پوشش قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی قرار گیرند می‌بایست درخواست خود را به سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران ارائه دهند. درخواست متقاضیان مورد به مورد در هیات رسیدگی به جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و در صورت انطباق درخواست متقاضی با

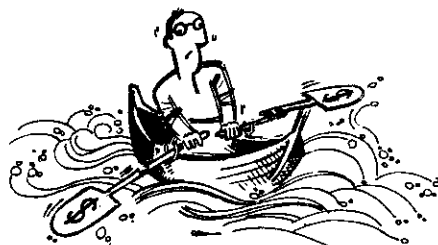
شرایط و سیاستهای تعیین شده توسط دولت، پذیرش سرمایه خارجی مورد تصویب قرار می‌گیرد. در حال حاضر آن دسته از سرمایه‌گذارهای خارجی که حاصل فعالیت آنها جنبه صادراتی نیز داشته باشد مورد پذیرش واقع می‌شوند. بدین ترتیب صادرات حداقل بخشی از تولیدات واحدهائی که با مشارکت خارجیان ایجاد می‌شوند به خارج سبب خواهد شد که آن واحدها به میزانی درآمد ارزی حاصل کنند که حداقل نیازهای ارزی مربوط به سود سهامدار خارجی را پوشش دهند.

بدین ترتیب افزایش تعداد سرمایه‌گذاران خارجی موجب می‌شود حجم سهم حضور کالاهای تولیدی ایران در بازارهای بین‌المللی افزایش یابد و این امر بطور طبیعی ارتقاء کیفیت تولیدات ایرانی را سبب خواهد شد.

اگر چه زمینه‌های بالقوه بسیاری برای سرمایه‌گذاری در ایران وجود دارد، اما آنچه که واقعا مورد استقبال خارجیها قرار گرفته و استقبال نسبی خوبی از آن شده است، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نفت و گاز است که در چند سال اخیر رونق خوبی داشته است. بنابراین موفقیت یا شکست این سرمایه‌گذاریها می‌تواند در بقیه موارد نیز تاثیرگذار باشد و شاخصی برای ادامه یا توقف کار به‌شمار آید.

در زمینه این‌گونه فعالیتهای نیز اگر چه بسیاری با آن موافقت، اما افراد صاحب‌نظری از جمله آقای دکتر موسی غنی‌نژاد نیز هستند که اعتقاد دارند سرمایه‌گذاری خارجی به دولتی‌تر شدن اقتصاد می‌انجامد و در واقع کمک به دولتی

بسیاری از کارشناسان عقیده دارند که پذیرش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی فقط مزیت دارد و هیچ نوع ضروری بر آن مترتب نیست، در حالی که استقراض خارجی زیانهای بسیاری در پی دارد.

طبق ماده ۵ قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی سرمایه خود را از ایران خارج کند موظف است ترازنامه خود را در تاریخ خاتمه عملیات در ایران تنظیم و به ضمیمه پیش‌آگهی مذکور در ماده ۵ تسلیم هیات رسیدگی بنماید.

ج - نرخ ارز برای انتقال سود یا برگشت سرمایه نرخ فروش بانگ در روز انتقال خواهد بود.

د - درآمد حاصل از ترقی قیمتها هنگام فروش سرمایه غیرتقدی قابل تبدیل به ارز نخواهد بود ولی سرمایه‌گذار می‌تواند بابت آن کالاهای ایرانی بدون سپردن تعهد فروش ارز به خارج صادر نماید.

ه - در صورت فروش یا واگذاری اصل سرمایه و یا سهم‌الشرکه خارجی در ایران دارنده آن می‌تواند مبلغ حاصل از فروش یا واگذاری را طبق مقررات قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی و این آئین‌نامه انتقال دهد و در صورت تمایل و تقاضا می‌تواند تمام یا جزئی از آن را مجدداً در ایران به کار اندازد.

و - سرمایه‌گذار خارجی می‌تواند با رعایت تبصره ۲ از ماده ۳ قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی سرمایه یا سهم‌الشرکه خود را با موافقت هیات رسیدگی به سرمایه‌گذار خارجی دیگری واگذار نماید در این صورت انتقال‌گیرنده از نظر مقررات قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی و این آئین‌نامه جانشین سرمایه‌گذار اول خواهد بود.

ز - هرگاه سرمایه‌گذار خارجی نخواهد سرمایه و سود ویژه حاصله را در ظرف مدت پیش‌بینی شده در اجازه‌نامه به خارج انتقال دهد در صورتی که مجدداً از هیات رسیدگی طبق مقررات این آئین‌نامه کسب اجازه ننماید سرمایه و سود مزبور در اختیار صاحب آن در ایران باقی خواهد ماند ولی مشمول قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی و این آئین‌نامه نخواهد بود.

ح - بانک مرکزی ایران و کمیسیون ارز ملزم هستند در مورد مواد سابق‌الذکر در مدت اعتبار اجازه‌نامه ارز لازم را برای برگشت سرمایه و اندوخته و یا سود ویژه در اختیار سرمایه‌گذار خارجی بگذارند.

ط - در صورتی که سرمایه‌گذار خارجی بخواهد بابت تمام یا قسمتی از سود ویژه یا اصل سرمایه و قیمت فروش یا واگذاری سرمایه و یا سهم‌الشرکه خارجی را با رعایت

مواد فوق به صورت کالا صادر نماید وزارت دارایی و وزارت بازرگانی مکلفند اجازه خروج کالاهای مزبور را بدون سپردن تعهد ارزی به گمرکات و دواپس مربوط صادر نمایند. و همچنین در صورتی که مایل باشد می تواند تمام یا آن قسمت از سود سالیانه خود را که به خارج منتقل نموده در همان دستگاه یا دستگاه دیگری که مورد موافقت هیات رسیدگی قرار گیرد به کار انداخته به نام سرمایه ثبت نماید.

تبصره - در موقع برگشت سرمایه چنانچه احياناً زبانی متوجه سرمایه گذار شده باشد که در نتیجه قسمتی از سرمایه او از بین رفته باشد فقط برگشت آن قسمتی از سرمایه که به موجب ترازنامه موجود است مشمول مقررات بالا خواهد بود.

ماده ۱۴ - جبران عادلانه خسارت مذکور در ماده ۳ از قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی به ماخذ ارزش زمان عادی بلافاصله قبل از سلب مالکیت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۵ - موسساتی که مرکز اصلی آنها در خارج از ایران است فقط به نسبت سرمایه منتقل شده به ایران حق الثبت پرداخت خواهند نمود.

* آئین نامه فوق مشتمل بر هیجده ماده و چهار تبصره که پس از تصویب کمیسیون مربوطه مجلس سنا در جلسه هفدهم مهرماه

۱۳۳۵ به تصویب کمیسیون بازرگانی مجلس شورای ملی رسیده است به موجب قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی قابل اجراء می باشد.

* * * * *

در برخی از اصول قانون اساسی نیز اشاره هایی به مسایل مربوط به سرمایه گذاری خارجی شده است. از جمله در اصل ۸۱ قانون اساسی آمده است:

دادن امتیاز تشکیل شرکتها و موسسات در امور تجاری و صنعتی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان ممنوع است.

در اصل ۱۳۹ قانون اساسی نیز آمده است: صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری در هر مورد موکول به تصویب هیات وزیران است و باید به اطلاع مجلس برسد. در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد و در موارد مهم داخلی باید به تصویب مجلس نیز برسد. موارد مهم را قانون تعیین می کند. □

سرمایه گذاریها وجود دارد نیز مشخص است چون این سرمایه گذاریها ارزشمند و از آنجا که ما در داخل، منابع لازم را برای چنین سرمایه گذاریهایی در بخش تولید و اکتشاف نداریم، دو راه در برابر ما قرار می گیرد: یا باید از منابع داخلی و ذخایر ارزی برای تجهیز استفاده شود و یا اینکه از حضور سرمایه گذاری خارجی برای مشارکت در این پروژه استفاده کنیم.

زمینه های مورد علاقه سرمایه گذاران

همان طور که در ابتدای گزارش نیز اشاره کردیم، تعداد کشورها و شرکتهایی که اخیراً برای سرمایه گذاری و مشارکت در طرحهای صنعتی ایران اظهار علاقه می کنند، نسبت به سالهای پیش افزایش قابل توجهی یافته است. علاوه بر این زمینه هایی که برای سرمایه گذاری مناسب هستند نیز گستردگی و تنوع زیادی دارد و تنها به نفت، گاز و پتروشیمی منحصر نمی شود. آنچه در پی می آید خلاصه شده برخی از اظهارنظرها و گفته هایی است که در طول اسفندماه سال گذشته در مذاکرات هیات های ایرانی و خارجی یا مصاحبه ها و گزارشهای خبرگزاریها عنوان شده است.

* آقای میشل دوسالابری سفیر کانادا در ایران گفت: در صورت اصلاح قوانین و ثبات سرمایه گذاری، کاناداییها آماده اند میلیونها دلار در ایران سرمایه گذاری کنند.

وی خاطر نشان ساخت: هم اکنون چندین شرکت کانادایی با زمینه فعالیت در صنعت و معدن در حال بررسی موقعیتهای معدنی و مواد کانی مناطق آزاد و بویژه چابهار هستند که در صورت اصلاح قوانین و ایجاد اطمینان از سرمایه گذاری می توانند میلیونها دلار در این منطقه سرمایه گذاری کنند.

سفیر کانادا در تهران هم چنین از آمادگی شرکتهای کانادایی برای سرمایه گذاری در زمینه های نفت، پتروشیمی، مواد معدنی و وسایل و تجهیزات مخابراتی و کشاورزی در ایران خبر داد.

* یک هیات عالی شیلیاتی به سرپرستی مدیر شیلیات کشور هلند از امکانات شیلیات در استان گیلان دیدن کرد.

این هیات که به منظور سرمایه گذاری در زمینه های فرآوری، بسته بندی آبزیان، تبادل کارشناس فنی بین دو کشور به ایران سفر کرده است، از تاسیسات عمل آوری خاویار در بندرانزلی و تالاب انزلی دیدن کرد.

شدن هرچه بیشتر اقتصاد است. ایمن اقتصاددان در زمینه حسن و عیب سرمایه گذاری خارجیها در طرحهای نفت و گاز کشور گفت:

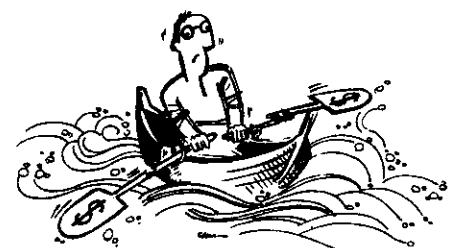
این سرمایه گذاری یک حسن دارد و یک عیب. حسن در این است که معضل بزرگی از مشکلات اقتصاد و دولت را برطرف می کنند که آن مشکل کمبود ارز است اما عیب بزرگی که این نوع سرمایه گذاریها دارد، چون سرمایه گذاریها وارد بخش خصوصی و اقتصاد غیردولتی ایران نمی شود لامحاله به دولتی تر شدن اقتصاد ایران کمک می کند و این بخش را تقویت می کند، در حالی که اکثریت مسئولان کشور ما معتقدند که اقتصاد ایران باید غیردولتی بشود و به درستی به این نتیجه رسیده اند، اما این نوع سرمایه گذاری خارجی در بخش دولتی باعث تقویت بخش دولتی اقتصاد می شود.

وی در مورد ضرورت و اولویت این نوع سرمایه گذاری نیز علت عمده را وضعیت خاص کشور در بیست سال اخیر دانست و افزود:

در بیست سال اخیر سرمایه گذاری ما در عرصه نفت و گاز کافی نبوده و مابیش از ظرفیت از منابع استفاده کرده ایم ولی سرمایه گذاری لازم برای جایگزینی استخراج منابع صورت نگرفته است. از این رو کارشناسان بر این باورند که ما در آینده با مشکل جدی تولید مواجه خواهیم شد. یکی از ضرورت های امروز جامعه سرمایه گذاری در اکتشاف و تولید، نفت و گاز است.

ضرورت هایی که برای حضور این نوع

در سرمایه گذاری خارجی ریسک کامل سرمایه گذاری متوجه شرکاست. بنابراین از روز اول خودشان باید پروژه های را انتخاب کنند که هم توجیه پذیر باشد، هم کیفیت کالا به گونه ای باشد که بتوان در بازار عرضه کرد -

آقای ارول بول مدیر شیلات کشور هلند در این زمینه اعلام کرد: هدف از سفر به ایران آشنایی عمیق‌تر با صنعت شیلات ایران است و هیات بازدیدکننده شامل طیف وسیعی از نهادهای دست‌اندرکار در صنعت شیلات از قبیل موسسات علمی و تحقیقاتی و خصوصی که در زمینه‌های شیلاتی فعالیت دارند می‌باشد.

وی افزود: زمینه‌های بالقوه بسیار قابل توجه و امیدوارکننده‌ای برای همکاری صنعت شیلات دو کشور وجود دارد و هلند مایل است که میگوی از ایران خریداری کند.

* نایب رئیس اتاق بازرگانی دوسلدرف گفت: از طریق همکاریهای صنعتی میان جمهوری اسلامی ایران و آلمان، وابستگی یک جانبه اقتصاد ایران به نفت برطرف و صادرات صنعتی جایگزین آن می‌شود.

آقای نازک گراف در همایش مشترک ایران و آلمان در اتاق بازرگانی دوسلدرف، بر حسن روابط سیاسی و گسترش مرادوات تجاری میان دو کشور تاکید کرد.

در این همایش «رابرت مین‌گر» مدیر کل قسمت صنعت و تکنولوژی و تجارت خارجی وزارت اقتصاد ایالت «نوردن و شفالز» آلمان نیز با اشاره به صادرات تک محصولی نفت ایران و ذغالسنگ ایالت مذکور گفت: جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با استفاده از تجربیات ایالت مزبور در زمینه استفاده و به‌کارگیری شرکت‌های تجاری و صنعتی کوچک و متوسط برای تبدیل اقتصاد تک محصولی به اقتصاد چندمحصولی فعالیت مطلوب داشته باشد.

«مین‌گر» تصریح کرد: در این ارتباط همکاریهای تجاری میان جمهوری اسلامی ایران و آلمان و کمک‌های مالی دولت به این نوع موسسات ضروری است.

وی تبادل هیاتهای تجاری را گامی در جهت گسترش مرادوات بازرگانی میان دو کشور دانست.

«فون هورن» از وزارت اقتصاد آلمان نیز در ادامه این همایش به سرمایه‌گذاری آلمان در ایران، امضاء قرارداد استمهال تا اوایل ماه مارس آینده و سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری ایران اشاره کرد.

در این همایش، سیدعلینقی خاموشی رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با اشاره به تسهیل در روند همکاریهای تجاری میان جمهوری اسلامی ایران و آلمان تاکید کرد ایران

سرمایه‌گذاری خارجی را تضمین می‌کند.

* مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری غرب کشور گفت: دو شرکت سوئیسی و انگلیسی آمادگی خود را برای سرمایه‌گذاری مشترک در ایجاد چند واحد تولید مواد غذایی در استانهای غرب ایران به میزان ۳۰۰ میلیون دلار اعلام کردند.

مهندس محمدحسن اشرفیان، سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی یک واحد شیرخشک و یک کارخانه تولید قند و شکر از چغندر قند را از جمله طرحهای اجرایی توسط شرکتهای انگلیسی و سوئیسی در استانهای غربی اعلام کرد.

وی با اشاره به اینکه مذاکرات اجرای طرح شیرخشک با مشارکت یک شرکت انگلیسی در شرف اتمام است، گفت: برای این طرح ۲۵ تا ۳۰ میلیون دلار و ۳۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری صورت خواهد گرفت.

وی اظهار داشت: شرکتهای خارجی به اجرای طرحهای سرمایه‌گذاری از طریق تامین مالی (فاینانس) تمایل بیشتری دارند، اما ایران علاقه‌مند به اجرای طرحها به صورت مشارکت است تا از آن طریق بتواند با تامین نیاز بازار داخل، زمینه صادرات رافراهم کند.

* رئیس اتاق بازرگانی و صنایع معادن ایران می‌گوید: هدف ما از گسترش روابط اقتصادی با کشورهای اروپایی، توسعه سرمایه‌گذاریهای مشترک برای حضور گسترده ایران در بازارهای منطقه و جهان است.

علی‌نقی خاموشی در پایان دیدار با مقامهای اقتصادی دولت و بخش خصوصی انگلیس، در گفت و گویی در لندن در مورد زمینه‌های گسترش روابط اقتصادی ایران و انگلیس و نتایج سفر خود به انگلیس توضیحاتی داد.

وی با اشاره به تشکیل «اتاق مشترک بازرگانی بریتانیا و ایران» در انگلیس که دو سال قبل صورت گرفت گفت: در پی سفر «لرد ویولی» رئیس اتاق بازرگانی مشترک انگلیس و ایران به تهران و متعاقب آن اعلام ارتقای سطح روابط دو کشور، «اتاق مشترک بازرگانی ایران و انگلیس» در ایران نیز حدود سه ماه قبل آغاز به کار کرد.

رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران گفت: هدف اولیه ما از گسترش روابط اقتصادی با انگلیس و سایر کشورهای اروپایی، تغییر سیاستها و روشهای جاری از تجارت ساده و خرید و فروش به همکاری صنعتی و

سرمایه‌گذاری مشترک در ایران برای حضور در بازارهای منطقه و بازار بین‌المللی است.

* گروهی از سرمایه‌گذاران سوئیسی در زمینه توسعه صنعت گردشگری در جزیره کیش سرمایه‌گذاری می‌کنند.

ایسن مطلب را نماینده این گروه از سرمایه‌گذاران در سفر خود به جزیره کیش اعلام کرد و گفت: هدف از این سفر بررسی زمینه‌های سرمایه‌گذاری و هدایت و جذب هیئت سرمایه‌گذاران سوئیسی به جزیره کیش است که با توجه به توانمندیهای اقتصادی و جاذبه‌های گردشگری این منطقه، بزودی این هیئت کار سرمایه‌گذاری در جزیره کیش را آغاز می‌کند.

به گفته وی، ایجاد مراکز اقامتی و هتل‌های اختصاصی برای گردشگران سوئیسی، افزایش سطح کمی و کیفی خدمات گردشگری و جهانگردی، توسعه ناوگان هواشی کیش برای جذب گردشگر، ایجاد شعبه بانک سوئیسی و بیمه خارجی، احداث یک مرکز پزشکی بین‌المللی برای جذب پزشکان ایرانی مقیم خارج و مداوای کلیه اتباع ایرانی و خارجی در این مرکز و همچنین تکمیل طرحهای نیمه تمام عمرانی کیش است.

* شرکت بوش زمینس آلمان و «اروین آرمان اینترنشنال» فیلیپین آمادگی خود را برای سرمایه‌گذاری و شروع فعالیتهای اقتصادی در جزیره کیش اعلام کردند.

مدیرعامل شرکت زمینس آلمان در کیش گفت: مذاکرات لازم در خصوص سرمایه‌گذاری در منطقه انجام گرفته است و بزودی کار سرمایه‌گذاری برای ایجاد مراکز تولید صنعتی آغاز می‌شود.

وی اظهار امیدواری کرد که جزیره کیش به‌عنوان یک مرکز صنعتی و تجاری، محلی برای صدور محصولات تولید شده به کشورهای همسایه باشد.

همچنین مدیرعامل شرکت اروین آرمان اینترنشنال از فیلیپین که در سفرهای قبلی خود از امکانات و زمینه‌های سرمایه‌گذاری در منطقه بازدید کرده بود، این بار آمادگی این شرکت را برای ایجاد یک مجموعه اقتصادی و فرهنگی شامل رستوران، نمایشگاه عرضه کالاهای فیلیپینی و فروشگاه محصولات فرهنگی در مجاورت جاده دنیا اعلام کرد. □